

יועשים כג טיון ושמו
אביביו מר ג. קרסל מ

אני מסתכן זאת ויפנה אלי הורה גמל מולצקת, שכן זיתי
עוסקת בספרות ואני מתעצ. ספרי "לי הורס" מכלי זמנים
תחילתיים מעין בוגדנואל של לוי עתיקים ו"אן שנכתבו
בזכות מעניית ומה, ואכן חסר של האול, הסיבה והמסלול
ויית סממני הספרות. ואל זה ענין שלק. בוצע לתאריך
ליצתי, זה מסובק, בגלל טיגור וזאעור הולב, ואצ"ע זין בוצע
עלצכיו. את פותח מילדות. וכצד זון מעלות בגילוייה.
נאוצג. הגאולציה המצרית הכפר בון הצרים יחזקאלאב והאול
בגיל ולצית. בולטת מחסידות בלז. היה יליד קנז וקנז זלז
קרבני הולב, ואני היה מעניס יוצגל המקום. בגיל 14 שנה
מכסת אלבלי, הייתי מלמד וקנז חלבוני ושאני, בקלון אעצב

למדן מופלג ראיש מדע מדויק

מאת ג. קרסל

(במלאת שנה לפטירתו של
ר' יהושע בראנד ז"ל)

מקורב ידע, שבו נתקיימה אמירת ר"ל: אורייתא היא דקא מרחתא ליה. אולם יחד עם כך כבש לו מקום בספרות המדעית אם בספרו הנודע והיחיד במינו: "כלי חרס בספרות התלמודית" (מוסד הרב קוק, תשי"ג) ואם במחקריו הפזורים על

פני שבעים ושבעה ימים. וצר ביו, תר שלא וזה לראות בהלפת ספרו הנמצא עתה על מכבש הדפוס (אף הוא במוסד הרב קוק): "כלי זכוכית בתלמוד".

*

"עתה מותר לגלות" שנהגתי בבראנד ז"ל לפני מסורת הדיוק, והוא היחיד הנמצא בלכסיקון שלי לספרות העברית בדורות האחרונים ללא תאריך לידה. הוא ביקש זאת במפורש. אכן הוא לא היה היחיד בבקשה זו ובנידון זה לא ויתרתי לשום איש: כל שלא הסכים ל'פרט' זה של תאריך לידה לא נכלל בלכסיקון. אולם לא כן פני הדברים בבראנד, שכן בלעדיו היה הלכסיקון חסר הרבה. הוא ביקש על כך כמה פעמים בעל פה ובכתב ונענית לו. אוסיף איפוא כאן את החסר: י"ד בסיון תרס"ח (13.6.1908) וכן אוסיף שם מקום הולדתו: כפר ואפאלוב ליד ירוסלאב, גליציה המזרחית ותאריך פטירתו — י"ח באדר תשל"ה (1.3.1975).

ידעתי שאני צועד על שדה-מקד שים בפנייתי אליו שישלח לי אבטור ביורסיה לצורך הלכסיקון שלי. ואכן השיבני בגליציה (מיום 7.6.61):

אני מסופק אם הפנייה אלי היתה בכלל מוצדקת, שכן איני עוסק בספרות אלא במדע. ספרי "כלי חרס" מכיל אמנם תיאורים מעין ביורסיות של כלים עתיים קים וי"א (ויש אומרים) שנכתבו בצורה מעניינת ותיקה, אבל חסר רים שם הגורל, הסיבה והמסיבה ויתר סממני הספרות. בנוגע לתאריך לידתי — זה מסובך, בגלל סיבות ידועות היטב ולעת עתה אין בדעתי להזכירו — אני פוחד מיובלות —

נולדתי בגאליציה המזרחית ב' כפר בין ירוסלאב והאלישיין. בגיל ילדותי והשפתי מחסירות בלו. הרבי ר' ישכר דב רוקח

היה ר' יהושע בראנד ז"ל כל ימיו איש הלוח מחמתה של תורה — ואצלו לא היתה זו כלל מליצה — אלא פשוטה כמשמעה. הוא שפוט למדנות מופלגת במדע מדויק ככל האפשר, היה מותרם כל הימים וה' שנים על ידי מלומדים, שהמקורות העתיקים שלנו לא היו המקצוע "החזק" שלהם וכל שנטלו משם בא להם לרוב מכלי שני ושלישי. בשל כך היתה המרירות המלווה "הנאמנה" לשירו ובשל כך מאמריו המרובים בהם נלחם כארי, בחינת יחיד מול רבים, נגד אלה האריות בעולם האקדמי ובממשדו. שא" גם יכולים ואף אינם רוצים לקבל על עצמם המושכל הראשון הזה: המקורות התלמודיים הם החיוביים וצריכים לכוון את חוקרי הקדמוניות וגם בעזרתם ניתן להבין לאשורם את הממצאים הארכיאולוגיים. כמעט שלא היה מחקר מדעי שלו, שלא גלש בחתימתו לפולמוס-דברים עם אלה, שעל כן היו רובם ככולם של מחקריו מעין דוגמאות מוחשיות לכלל האמור.

אולם איש זה, שהיה לכאורה אכול מרירות, היה גם איש-שיח מופלא ויכולני להעיד עליו, מתוך היכרות אישית קרובה במשך עשרות בשנים, שלאחר שהשיח את אשר עם לבו שפע תורה וחכמה וניכר היה בו הרגש הנודע של תלמיד-חכם במלוא מובנה של המלה. אפשר שתיסכלו בשל חזרתו מצד המיסד האקדמי מא העבירו לפעמים על דעתו. אולם המעיין עתה בהשגותיו על המדע הארכיאולוגי רואה בחוש באיזו מידה טענותיו מאוששות על יסודות איתנים פרס זה ראה הוא ככלל גדול, היוצא ללמד על צורת, "הכמח" יש" ראל" בימינו ובשל כך חום פולמוסו וחרפות נעמתו.

הרי למשל, מסתו, "על המשבר בהכמת ישראל בארץ" (ב, סיני), כל כולה על המסה מבקשת להוכיח באיזו מידה פוגמת הפסחה על המקורות התלמודיים (והכוונה כמובן ללינה בעקמי הבנתם ולא לשאיבה מכלים מישיניים) בצביונה של "חכ" מת ישראל בימינו" והרי קטע אפי ייני, אחד מרבים הפזורים במאמרו, מסותיו ומחקריו באכסניות השונות:

במקצוע הארכיאולוגי שבאנוני בריסטה העברית שגם שיעוריו לפרהיסטוריה, לתקופת הברונזה משנה על תקופת המלכים ומשנה על תקופת פרס — שיבת ציון, ואחרי כן תגורם היהודי כאילו נעלם מן האופק. הנה באה תקופה מה הלגיסטית, אחריה הרומית, הביצנטית, האיסלאם וכו', אבל אין שום שיעורים כאלה לתקופת המשנה והתלמוד! כבר הזכרנו הרוח האנטי-יהודית השולטת בן מקצוע זה, רוח השוללת מן היהודים כל כשרון מעשה רציפה כל אמנות יופי. רוח זו נובעת כחיי היהודים בניטאות, אותם ראו חכמים נוצרים במאה הקדומה ודמותו זו דימו והעברית לתקופת הבית השני ואחריה. את מקורות התלמוד לא הכירו. דיי עות אלו נתקבלו ללא שום ערור גם אצל חכמים יהודים. אף הם לא היו בקיאים במקורות היהודים. ויש שייחסו אף את מלאכת בתי הכנסת העתיקים שנמצאו בגליל לקיסרי רומא, שניתנו, כביכול, ליהודי המקום. מעשי האומנות שנחללו בהם שימשו להם ראיה חותכת! וכר. דאי שלעתיים פגם לא מעט נוסח פולמוס זה. אולם כל שהכיר אותו

ז"ל קירבני ביותר ושמי מפורסם או בכל המדינה. ב 14 שנה נתפסתי להשכלה. הי משורר יודע חשבונות וביקש לעזוב ספרות אלה. משלא נ בתי גירשוני מן העירה הא שץ, בה למדתי. למדתי בישיב שונות, כידוע לך בוודאי. בלג השתלמתי לבחינת בגרות בגי נסיון ממשלתי. בשלהי 33 עזיתי ארצה ולמדתי באוניב סטטה בירושלים. וכאן מתחיל סיכוכים רבים מאו, שעדיין נגמר. בשל דעותי המקורי פסול אני לעבודה כאן בירושל ובבראילין ויש לי רק 2 שש באוניברסיטת תל-אביב. כעת 2 מכין ספר על כלי זכוכית בס רות התלמוד. ויש אתי כו ספרים בכתובים.

לא הסתפקתי בכך ופניתי וחור ופניתי אליו שימשיך בספירו האבנ ביורסיה שלו. על כך השיב לי במ תב שאני מביאו כאן בהשפט קלות:

עזיתי לא" ב-1.11.1933. למד באוניברסיטה. עבדתי בכל שב יום אחד בעבדת שחורה, כ לקיים את כל הגוף כל השבו בקיץ עבדתי יותר — בפרסו היו לי סכסוכים מיתודולוגיים מורי באוניברסיטה בפתרון ב יות מדעיות הנוגעות לספר התלמודית. דעתי היא, שאס לפתור בעיות אלה בלי מקור חז"ל, אם ישנם כאלה וקל וחונ שאסור לפתור כנגדם. מן ההכו להשתמש בהכלה בפתרון בני מסוג זה, שכן אנשים אלה ה אנשי הלכה ושמרו עליה. לצער חמיי ישראל שבאו מאוניברס סאות גיות אינם מכירים בער זה ועושים מעשים אשר י ייעשו — — כתצאה מן יש משבר בהכמת ישראל. עניות ואביונות מצד אחד, ביח במדע הארכיאולוגיה. בדרים י דיים מיתחסים לנויים. אוצרו עצומים שבספרות מונחים לנג רי — — ולי אין זכות לעב דה. יש לי עוד פרטים רבי מאור, אולם לשירותו אכתו ספר על כך.

יתר הפרטים לא חשובים וא לי כרגע הזמן לפרט אותם...

למכתב זה צירף בראנד רשימ מאמרי — "מן איש שיש להם ער מדעי גם כעת". בדבריהלוגי לרשי מה הוא אומר: "וזהי רשימת מאמר בעברית, פחות יותר שלימה, ואו מקוה שגם מסודרת. יש אתי כמ ספרים מקוריים, אבל הם בכתב-יד אולי תוכל לעניין מישור בחיבה על, "התרנגולות והביצה בתקופת בין שני אחריי" ? הוא מקיף בערך כ-5 גליונות דפוס. באים בחשבון הקי ביצור, פנתי לקיבוצים חדיים ול: מצאתי אוזן קשבת". הרשימה כוללת 121 ערכים ומגיעה עד אביב תשכ"ז (1961). ידוע לי ששלח לפוסט ע צ. מלמד רשימה דומה בתאריך מאחר יותר ומסתמא היא כוללת פירוטמיו לאחר אותו תאריך. היו כדאי להדפיס רשימה זו ותהא זכו בינו לתלמיד-חכם גדול, שלא אכן בחייו להכרה הראייה. אין כל ספק בכך שלא רק הוא אישית נפגע מכך אלא, והוא העיקר, המדע הארצישי ראלי בתחום קדמוניות התלמוד הפ סיד הרבה בשל יחס המיסד האקי דימאי בארצנו ללמדן-מדען זה.